WAT DOET JE WAT?

Jeugdcultuurparticipatie
Zuid & Oost Drenthe
September 2025

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 1
Samenvatting 2
Inleiding 3
DEEL I 5
ACHTERGROND&ANALYSE 5
DEEL II 8
HET PROJECT & DE WERKWIJZE 8
DEEL III 11
PROJECTUITVOERING 11
De aanpak: een procesinnovatie 11
Projectopzet en -activiteiten 14
Resultaat activiteiten 14
Lerende organisatie 16
..... 16
Projectplanning 16
ONDERBOUWING OPGAVEN EN SUB-OPGAVEN 17
Opgaven 18
INKOMSTEN & UITGAVEN 21
Begroting 21
Financiering 22
Financiële verantwoording 23
BORGING EN CONTINUÏTEIT VAN HET PROJECT 23
Borging van de aanpak 23
Financiering van specifieke culturele initiatieven 24

Samenvatting

Het project *Wat doet je wat* (WDJW) is in samenspraak met jongeren ontwikkeld om het welzijn van jongeren in Zuid- en Oost-Drenthe te versterken door middel van cultuurparticipatie. In deze regio is sprake van een versnipperde culturele infrastructuur, beperkte voorzieningen en een toenemende druk op het mentaal welzijn van jongeren, een urgentie die door de coronaperiode verder is toegenomen. Jongeren ervaren een gebrek aan inspirerende en toegankelijke activiteiten, waardoor zij zich vervelen en soms hun toevlucht zoeken tot ongezonde of overlastgevende alternatieven. Gemeenten en provincie zien cultuurparticipatie als een krachtig middel om jongeren perspectief te bieden, hun veerkracht te vergroten en sociale samenhang te bevorderen. De aangehaakte jongeren waren erg enthousiast om mee te doen, voelden zich gehoord en brachten mooie en creatieve oplossingen en ideeën in.

WDJW zet in op een innovatieve aanpak, een procesinnovatie, waarin jongeren niet alleen deelnemer zijn, maar mede-maker van culturele initiatieven. Het project richt zich op jongeren van 12 tot 21 jaar in de vijf deelnemende gemeenten: Emmen, Hoogeveen, Hardenberg, Coevorden en Borger-Odoorn. Binnen deze doelgroep worden drie hoofdgroepen onderscheiden: jongeren met talent en drive die zich willen ontwikkelen, niet-mainstream jongeren die zich vaak buitengesloten of onzeker voelen, en mainstream jongeren in dorpskernen en stadswijken die wel energie en saamhorigheid hebben, maar weinig structuur of begeleiding.

Het hoofddoel van het project is het ontwikkelen, testen en verankeren van een duurzame werkwijze waarmee jongeren via cultuurparticipatie hun stem kunnen laten horen, zelfvertrouwen opbouwen en meer grip krijgen op hun leven. Dit gebeurt door middel van co-creatie: jongeren werken samen met professionals, gemeenten en culturele partners om activiteiten te bedenken, vorm te geven en uit te voeren.

Professionals en beleidsmakers leren tegelijkertijd hoe zij cultuurparticipatie structureel kunnen inzetten binnen het sociaal domein, onderwijs en cultuurbeleid.

De aanpak kent vijf uitgangspunten: gelijkwaardige samenwerking met jongeren, cultuur als middel voor persoonlijke en sociale ontwikkeling, lokaal verankerd en regionaal verbonden werken, een lerende en experimenterende werkwijze, en duurzame borging in beleid en praktijk. Concreet worden co-creatie labs, creatieve werkplaatsen en culturele activiteiten in vijf gemeenten opgezet, ondersteund door cultuurcoaches, labcoaches en jongerenwerkers. Jongeren krijgen de ruimte om te experimenteren met kunstvormen als muziek, theater, dans, film, spoken word en beeldende kunst, waarbij hun ideeën leidend zijn.

Naast het organiseren van activiteiten ontwikkelt WDJW een toolkit en blauwdruk waarmee gemeenten deze werkwijze duurzaam kunnen implementeren. Er wordt verder gebouwd aan een regionaal netwerk waarin gemeenten, culturele aanbieders en jongeren samenwerken, kennis uitwisselen en gezamenlijke initiatieven ontwikkelen. Dit moet leiden tot meer structurele cultuurparticipatie, versterkte uitvoeringskracht van gemeenten en een betere aansluiting tussen beleid en de leefwereld van jongeren.

Het beoogde maatschappelijke resultaat is bijdragen aan een verbetering van het jeugdwelzijn door talentontwikkeling, het doorbreken van isolement en het vergroten van de leefwereld van jongeren. Door jongeren een actieve rol te geven in hun omgeving, ontstaat niet alleen meer eigenaarschap en trots, maar ook een sterkere binding met de regio. Op termijn draagt WDJW bij aan een vitale, aantrekkelijke en zorgzame regio met een toekomstbestendige culturele sector in alle betrokken gemeenten.

Inleiding

Aanleiding

De jeugd heeft de toekomst en juist in deze veranderende tijd zijn er volop kansen en mogelijkheden. Toch ziet een deel van de jeugd de toekomst niet zo zonnig tegemoet. In Zuid- en Oost-Drenthe speelt al langer de vraag hoe de mentale gezondheid van jongeren kan worden versterkt – een urgentie die door de coronaperiode alleen maar groter is geworden.
De regio is dunbevolkt en uitgestrekt. Er is beperkt aanbod van openbaar vervoer en jongeren onder de 18 jaar zijn vaak aangewezen op het vervoer per fiets. In het gebied is sprake van ontgroening en vergrijzing. De voorzieningen, met name in en om de kleinere kernen, staan onder druk. Voorzieningen voor de jeugd zijn er nog nauwelijks. Jongeren vervelen zich en zoeken zelf vermaak, vaak op een manier die maatschappelijk niet geaccepteerd is (illegale feesten, vandalisme, overlast), dan wel minder goed is voor hun gezondheid (bijvoorbeeld middelengebruik of overmatig 'schermgebruik'). De Provincie Drenthe en de gemeenten in de regio komen gezamenlijk in actie om het welzijn van onze jongeren te verbeteren.

Jongeren in de regio ervaren drempels om zichzelf te zijn, vervelen zich, zijn vaak eenzaam en zijn bang voor het oordeel van anderen.

Cultuurparticipatie komt naar voren als krachtig middel. Uit onderzoek blijkt namelijk, dat deelname aan culturele activiteiten preventief werkt, persoonlijke ontwikkeling stimuleert en jongeren helpt hun veerkracht te vergroten. Deelname kan jongeren bovendien een nieuwe blik op zichzelf en hun toekomst geven, minderheidsgroepen een stem bieden en bijdragen aan sociale samenhang door wederzijds begrip te vergroten en polarisatie tegen te gaan.

In opdracht van de Provincie Drenthe, samen met jongeren en de gemeenten Hoogeveen, Hardenberg, Borger-Odoorn, Emmen en Coevorden, is het project *Wat doet je wat* ontwikkeld: een regionaal project waarin jongeren de mogelijkheid krijgen via cultuurparticipatie hun stem te laten horen, hun talenten te ontwikkelen en daarmee kunnen werken aan hun mentale welzijn. Maar hoe kan je jongeren faciliteren en ondersteunen om ook echt deel te nemen? En wat willen de jongeren eigenlijk als het gaat om cultuurparticipatie? Binnen dit project zorgen wij dat de jongeren faciliteiten, ondersteuning en ruimte krijgen om zelf te bepalen hoe ze meedoen.

Wat doet je wat?

We hebben met jongeren gesproken om draagvlak te creëren. Daarnaast hebben jongeren input geleverd voor de ontwikkeling van het project rondom de vraag *wat doet je wat*? Hier zijn ideeën, dromen en belemmeringen uitgewisseld tussen jongeren, cultuurcoaches en gemeentelijke beleidsadviseurs. Dit is gedaan in de vorm van (afgeronde en nog lopende) pilots in de gemeente Hoogeveen en Emmen[1], 2 diepte interviews en 2 pizzasessies, waar in totaal ca. 100 jongeren actief bij betrokken zijn geweest. En wat blijkt? Veel jongeren zitten niet te wachten op projecten die voor hen zijn bedacht, maar willen liever zelf de regie nemen. Door nieuwsgierig te zijn naar wat jongeren bezighoudt, waar ze van dromen, wat ze graag willen doen - alleen of met anderen - en waar hun talenten liggen, kunnen we met elkaar mooie en betekenisvolle dingen doen.

[1] Alleen in de gemeente Hoogeveen is de pilot afgerond. De pilots in de overige gemeenten lopen op dit moment (Emmen) of moeten nog starten (Coevorden, Hardenberg en Borger-Odoorn).

We hebben met jongeren pilots gedraaid om in co-creatie tot culturele initiatieven te komen en zo met ze in contact te komen over dit project en hun behoeftes te ontdekken. Gemeenten zien dit als passende werkwijze, maar weten nog niet altijd hoe je dit aanpakt. Dit laat nut en noodzaak zien van het volledige project, waarin ook gemeenten worden begeleid hun uitvoeringskracht te versterken. Zie ook de samenvatting van de pilots, [bijlage 7] waar de verschillen in aanpak en effectiviteit terug te zien zijn.

Hoe dan?

Participatie werkt alleen wanneer participatie daadwerkelijk mogelijk is. De jongeren komen op de bovenste trede van de ladder van mede-eigenaarschap te staan. Dit betekent dat professionals, overheden, samenwerkingspartners e.a. zich moeten committeren aan het feit dat van tevoren niet bekend is welke activiteiten of evenementen georganiseerd gaan worden. En dus ook niet hoe het beschikbare budget wordt ingezet.

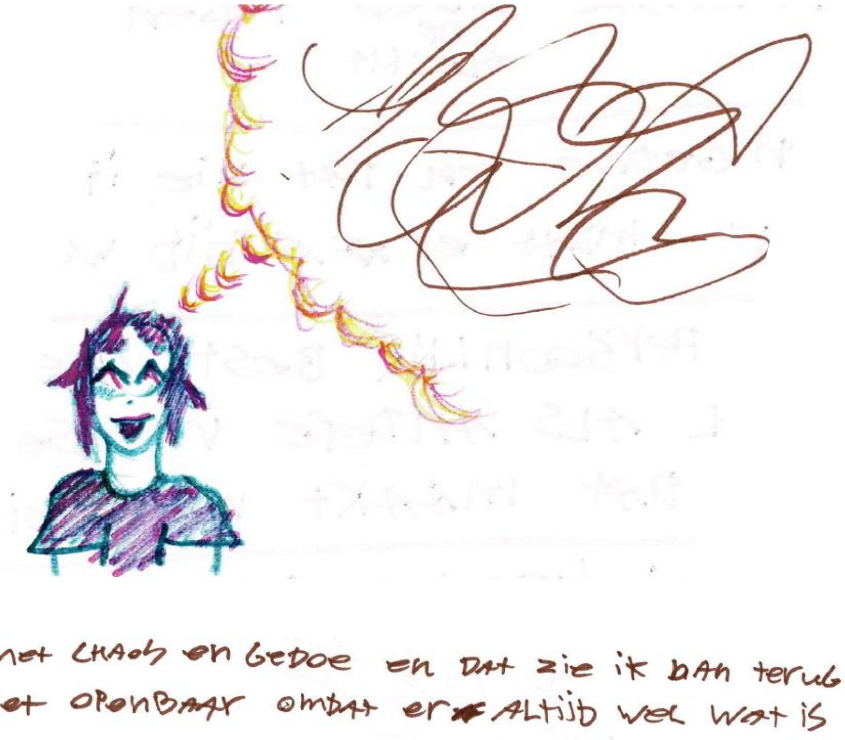
Er is wel gelet op de verdeling van het budget over de gemeenten van de Regio Deal. Maar de wijze waarop het budget wordt ingezet, wordt door de jongeren samen met de professionals bedacht en bepaald.

Uitgangspunten daarbij zijn:

- Gelijkwaardige samenwerking met jongeren
- Cultuur als middel voor persoonlijke en sociale ontwikkeling
- Lokaal verankerd, regionaal verbonden
- Lerende aanpak - experimenteren, reflecteren, bijsturen
- Duurzame verandering - van praktijk naar beleid

Co-creëren betekent samen leren, dus een meerwaarde door leerervaringen voor de toekomst. De gemeenten en de provincie investeren als organisaties in dit project wat extra kapitaal in daadkracht oplevert.

Uit gesprekken met de vijf deelnemende gemeenten blijkt dat zij op verschillende manieren geld vrijmaken voor culturele initiatieven en participatie. Met het project versterken we beleidsmedewerkers, cultuurcoaches en professionals met tools en vaardigheden om samen met jongeren cultuurparticipatie duurzaam in beleid en praktijk te verankeren.

Tijdens één van de pizzasessie kwam naar voeren dat jongeren soms chaos in hun hoofd hebben. Cultuurparticipatie kan zorgen voor nieuwe perspectieven waarbij jongeren leren hun gevoelens te uiten, zelfvertrouwen te ontwikkelen en ervaren dat hun talent er toe doet.

DEEL I
ACHTERGROND & ANALYSE

Achtergrond jongeren

Uit gesprekken met jongeren tijdens de pizza-avonden en eerder afgenomen interviews blijkt dat zij vaak tegen drempels aanlopen om actief deel te nemen aan de samenleving en zich creatief te ontwikkelen.

Ze ervaren een gebrek aan zichtbaarheid en vindbaarheid van culturele activiteiten, missen veilige en inclusieve plekken en benoemen dat er te weinig plekken zijn waar zij elkaar kunnen ontmoeten en zich kunnen uiten. Ook spelen beperkingen in bereikbaarheid en betaalbaarheid mee, waardoor cultuurparticipatie niet vanzelfsprekend is. Daarnaast komt naar voren dat veel jongeren zoeken naar manieren om hun mentale weerbaarheid te versterken. Zij willen leren omgaan met emoties, erkenning van hun identiteit vinden en sterker in hun schoenen staan. Ook geven ze aan dat er te weinig mogelijkheden zijn voor jongeren om elkaar te ontmoeten. Wanneer dit ontbreekt, ontstaat sneller isolement of het gevoel geen mogelijkheden of eigen stem te hebben.
Wat de jongeren nu nodig hebben, zijn:

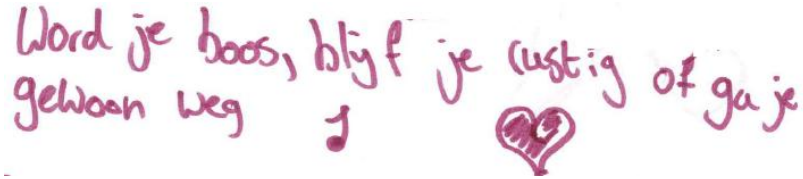
- Toegankelijke en veilige plekken waar zij zich kunnen ontwikkelen, nieuwe mensen ontmoeten en creatief bezig zijn.
- Goedkope en bereikbare voorzieningen.
- Meer zichtbaarheid van cultuur: creatieve activiteiten moeten letterlijk en figuurlijk dichterbij komen.
- Ruimte voor eigen inbreng: jongeren willen meedoen aan de programmering. Co-creatie motiveert meer dan een vast aanbod.
- Combinatie van werelden: plekken waar jongeren met verschillende interesses (sport, techniek, cultuur) samenkomen, zodat ze elkaar leren kennen

Achtergrond pilots co-creatie

Uit de pilots met jongeren hebben we lessen geleerd die richting geven aan *Wat doet je wat*. Allereerst laten de pilots zien dat co-creatie werkt: jongeren waren enthousiast en werkten mee.

“Het voelt goed dat mijn idee ook echt uitgevoerd is en dat anderen er plezier aan hadden.”

“Ik zou vaker dit soort dingen willen doen, maar dan wel met vrienden erbij. Alleen durf ik minder snel mee te doen.”

Tegelijkertijd is duidelijk geworden dat co-creatie niet vanzelf gaat. Gemeenten gaven aan dat het lastig kan zijn jongeren te bereiken en hen actief te houden. In sommige gevallen lukte het om een breed en divers jongerenpubliek te betrekken, in andere gemeenten bleef de deelname beperkt tot een kleine groep. Ook bleek dat de rol van begeleiders cruciaal is: waar cultuurcoaches en jongerenwerkers dichtbij jongeren stonden, werden betere resultaten geboekt.

“Het bereiken van jongeren is een uitdaging. Je hebt echt mensen nodig die dicht bij hen staan, zoals jongerenwerkers.”

Het blijkt dat de “startpositie” voor hoe je co-creatie organiseert per gemeente verschilt. Waar de ene gemeente al ervaring heeft met creatieve co-creatie en de pilots soepel liepen, moet een andere nog ontdekken hoe je jongeren bereikt en écht laat meebeslissen en hoe je samenwerking organiseert.

“Voor ons werd duidelijk dat co-creatie een vak apart is. Je moet leren hoe je jongeren echt invloed geeft, anders haakt men af.”

De pilots vormen een nulmeting: ze laten zien waar elke gemeente nu staat en wat dan de concrete vervolgstappen zijn om wél te kunnen co-creëren.

Achtergrond beleid en literatuuronderzoek

Eind augustus 2023 zijn de provincie Drenthe en de vijf samenwerkende gemeenten gestart met een onderzoek naar de mogelijkheden en realisatie van jongerencultuurvoorzieningen.
Hieronder geven wij een samenvatting van de hoofdconclusies van dit onderzoek.

Culturele infrastructuur en jongerencultuur in de regio

De culturele infrastructuur in de regio Zuid- en Oost-Drenthe (Emmen, Hoogeveen, Coevorden, Borger-Odoorn en Hardenberg) is versnipperd en beperkt, vooral in de kleinere kernen [Bijlage 5]. Jongeren ervaren hierdoor een gebrek aan toegankelijke en inspirerende culturele voorzieningen. Hoewel in enkele stedelijke centra theaters en musea zijn, zien we nauwelijks maak- en broedplaatsen en is er geen kunstvakopleiding in de regio. Veel jongeren zoeken daarom hun toevlucht tot online omgevingen of organiseren zelf evenementen, vaak informeel of zonder ondersteuning. De uitgaven aan cultuur liggen in vier van de vijf gemeenten onder het landelijk gemiddelde, wat de beperkte voorzieningen deels verklaart.
Elke gemeente heeft een eigen benadering van jongerencultuur. Emmen investeert in cultuurcoaches, cultuureducatie en popcultuurinitiatieven. Hoogeveen richt zich sterk op talentontwikkeling, wijkaanbod en zomerprogramma's van en door jongeren. Borger-Odoorn stimuleert laagdrempelige maakplaatsen en samenwerking met scholen [Bijlage 4] en sportcoaches. In Coevorden ligt de focus op een culturele broedplaats en ondersteuning van bestaande festivals en initiatieven. Hardenberg zet in op talentontwikkeling via maakplekken, muziekeducatie en een intensieve samenwerking tussen partners.

Bijdrage cultuursector aan jongerenwelzijn

Onderzoek wijst keer op keer uit dat de cultuursector bijdraagt aan jongerenwelzijn door het versterken van sociale binding, zelfvertrouwen en identiteit. Culturele interventies dragen daarnaast bij aan maatschappelijke thema's zoals kansengelijkheid, veiligheid en leefbaarheid, maar worden nog onvoldoende structureel gefinancierd buiten de cultuursector zelf.

Inzet kunst en cultuur

Uit onderzoek blijkt, dat het inzetten van cultuurparticipatie bijdraagt aan de samenleving:

- Verbetering gezondheid, welzijn en kwaliteit van leven (amplitie, preventie, curatie, positieve gezondheid).
- Stem en identiteit voor minderheidsgroepen, versterking democratie.
- Zelfredzaamheid, kansengelijkheid, emancipatie en sociale cohesie (polarisatie bestrijden).
- Respect en empathie op individueel niveau vergroten.
- Innovatief vermogen en creatieve vaardigheden (21st century skills) stimuleren.
- Leefbaarheid, aantrekkingskracht, veiligheid en waardestijging versterken.
- Ontwikkeling creatieve industrie en revitalisering van dorpen en wijken en de werkgelegenheid en economische spin-off bevorderen.
- Mediawijsheid, informatievoorziening en vertrouwen in overheid vergroten.

Verbinding door het project '*Wat doet je wat*'

De uitkomsten van het onderzoek onderstrepen de urgentie én de potentie van het project. De versnipperde culturele infrastructuur, de behoefte aan laagdrempelige maakplekken en de kracht van cultuur voor jongerenwelzijn vormen zoals gezegd de aanleiding voor dit project.

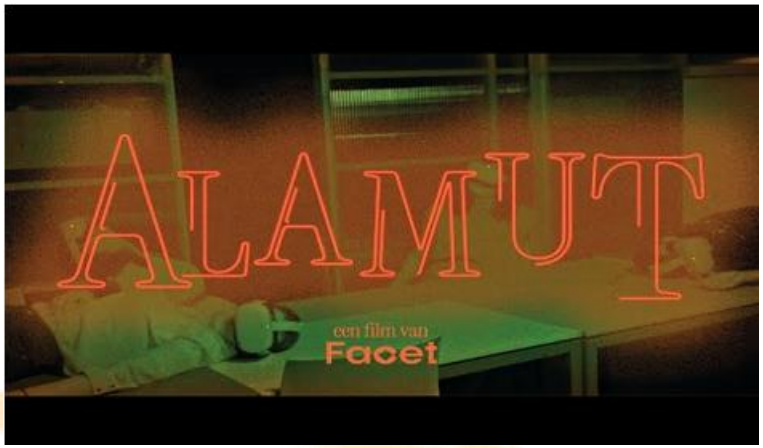
Om het welzijn van jongeren te verbeteren, is het goed om in te zetten op *amplitie*. Dit is een focus op welbevinden en talentontwikkeling, waarbij we kijken naar datgene wat goed gaat, positief is en versterkt kan worden. Het is voorafgaand op en aanvullend aan preventie en curatie.

Jongeren worden niet slechts bereikt met aanbod, maar juist betrokken als mede-makers. Door in te zetten op co-creatie met jongeren én gemeenten, speelt het project actief in op de lokale verschillen in context en infrastructuur. Tegelijk zorgen de gezamenlijke uitgangspunten en het lerend netwerk ervoor dat de opgedane kennis en werkwijzen breder toepasbaar zijn. De aanpak sluit aan bij bestaande initiatieven in de gemeenten, maar voegt iets nieuws toe: structurele samenwerking tussen jongeren, cultuurcoaches en beleidsmakers, gericht op duurzame verandering. We versterken het jongerenwelzijn via cultuur én maken lokaal cultuurbeleid samen toekomstbestendig.

Regionale voorbeelden

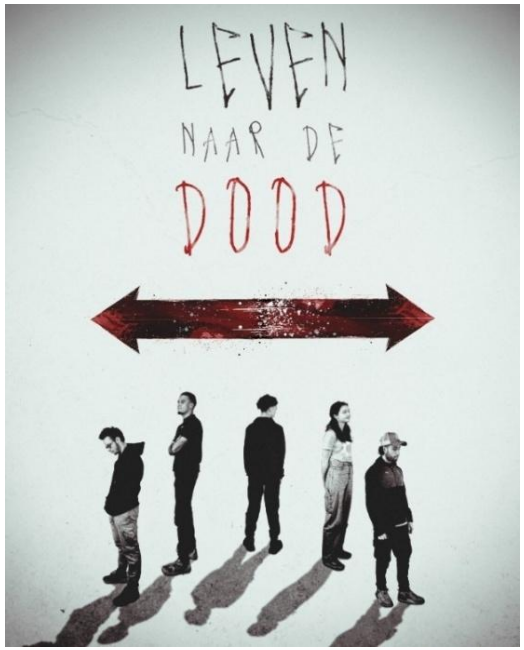
In Emmen: de door jongeren gamaakte film Alamut

In deze horrorfilm volgen we een groep jongeren die, geïnspireerd door het boek Alamut van Vladimir Bartol, vast komt te zitten in het gebouw van Facet. Terwijl ze naar een uitweg zoeken, worden ze geconfronteerd met mysterieuze en angstaanjagende gebeurtenissen die hen tot het uiterste op de proef stellen… Deze film is in 2024 gemaakt door jongeren uit Emmen, die zonder eerdere acteerervaring samen iets unieks hebben neergezet. Het project werd geproduceerd door Facet, onder begeleiding van Jovan Avramoski en Thomas Nauw, en volledig opgenomen in en rond Facet Emmen centrum.

In Hoogeveen: maatschappelijk cultuurparticipatie project

In Hoogeveen is de film *leven naar de dood* gemaakt door ca. 100 jongeren en jongvolwassenen. De initiatiefnemer, productieleider en regisseur is Zukarn Withagen, die intensief samenwerkte met filmmaker, cinematograaf en editor Wesley Withagen. Tijdens het maakproces werkten de jongeren niet alleen aan de film, maar ook aan hun persoonlijke ontwikkeling en welzijn. Ze volgde workshops, schreven mee aan het script en namen vrijwel alle rollen op zich: van acteren en componeren tot podcastproductie, locatie-scouting en technische ondersteuning. De soundtrack is gemaakt door jonge, opkomende artiesten en producers uit Hoogeveen. Behalve lokale talenten speelden ook enkele bekende acteurs mee. *Leven naar de dood* volgt meerdere jongeren, elk met hun eigen verhaal, worstelingen en verlangens. Wat hen verbindt is niet alleen hun zoektocht naar betekenis, maar ook de onzichtbare lijnen die hun levens met elkaar verweven. De keuzes die zij maken raken niet alleen hun eigen toekomst, maar ook die van de mensen om hen heen. Hoe ver reikt de impact van een keuze? En is het ooit te laat om een nieuwe richting in te slaan?

DEEL II
HET PROJECT & DE WERKWIJZE

Het project '*Wat doet je wat*?' zet zich in om het welzijn van jongeren, de leefbaarheid van het gebied en het ontwikkelen van een sterke culturele sector en infrastructuur. Op basis van de interviews met de geraadpleegde organisaties, personen [Bijlage 2] en jongeren, zijn drie hoofddoelgroepen onderscheiden [Bijlage 3]. Deze worden onderscheiden op basis van hun behoeften als het gaat om cultuurparticipatie en het effect dat cultuurparticipatie op hen kan hebben.

Onze jeugd verdient een perspectief en een visie op de toekomst. Hun stem mag worden gehoord. Ook verdienen ze het om te ervaren dat ze een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan hun omgeving. Het draagt bij aan de sociale cohesie, aan levendigheid en een aangenaam woon- en leefklimaat. Het geeft impulsen voor innovatie en vernieuwing.

Hoe dan?

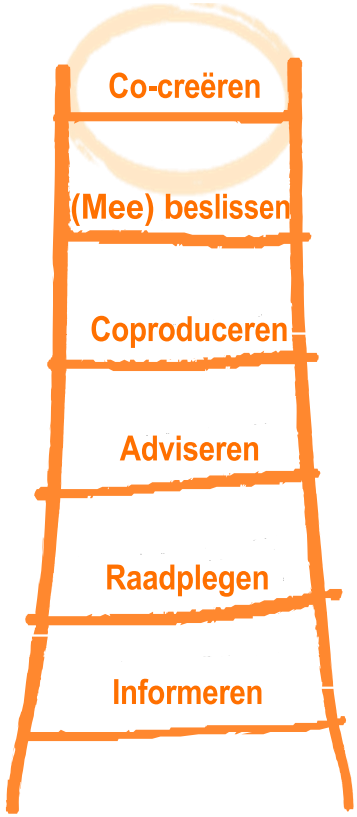
Participatie werkt alleen wanneer er ook daadwerkelijk participatie mogelijk is. De jongeren komen op de bovenste trede van de ladder van mede-eigenaarschap te staan.

Co-creëren

De ultieme manier van samenwerken is co-creëren. Dit betekent dat alle partijen (jongeren zowel als professionals als ook stakeholders) samen nadenken over wat, wanneer, hoe, met wie en waar. En binnen de gestelde kaders van de Regio Deal en het project wordt samen bepaald wat de kwaliteit is en hoe dat wordt bewaakt. Hierdoor worden de plannen beter en met een groot draagvlak. Het mede-eigenaarschap zorgt automatisch voor verankering en dus borging in de toekomst.

Door te luisteren naar jongeren en oog te hebben voor hun wensen op gebied van cultuureducatie en -participatie, kunnen we samen met hen cultuuraanbod ontwikkelen dat past bij hun behoeften. Dit kan per doelgroep een ander aanbod zijn. Hierdoor kunnen we op drie manieren bijdragen aan het maatschappelijk doel het verbeteren van jeugdwelzijn:

1. Versterken van jeugdig talent/aanleren van vaardigheden (lessen in techniek en professionaliseren)
2. Het afbreken van het isolement (samen ontwikkelen/maken, ontdekken dat anderen vergelijkbaar zijn)
3. Vergroten van de leefwereld van de jongeren (andere zienswijze, vergroten netwerk)

Doelstellingen

Wat doet je wat heeft de volgende hoofd- en subdoelstellingen:

Hoofddoelstelling

In *Wat doet je wat* ontwikkelen, testen en verankeren we een innovatieve aanpak waarin jongeren via cultuurparticipatie hun stem kunnen laten horen. Niet als deelnemer, maar als mede-maker. In co-creatie met andere jongeren, gemeenten en culturele partners bepalen zij zelf de richting van wat raakt en wat werkt. Door samen te ontwerpen en uit te voeren ontstaat een aanpak die jongeren helpt zelfvertrouwen op te bouwen en meer grip te krijgen op hun leven.

Subdoelstellingen

1. Samen met jongeren werken aan procesinnovatie

De jongeren zijn vanaf het begin volwaardig partner in het ontwerpproces. Dat betekent: samen ontdekken, bepalen en vormgeven wat werkt. In co-creatie ontwikkelen we een aanpak die niet alleen uitvoerbaar is, maar vooral gedragen wordt door de jongeren zelf. Het wordt een aanpak, een werkwijze, waarin jongeren als gelijkwaardige partners meebeslissen over inhoud, vorm en uitvoering van culturele initiatieven. Hun stem bepaalt de richting.

2. Cultuurparticipatie als preventief middel

We geloven in de verbindende én transformerende kracht van cultuur. Door jongeren actief uit te nodigen tot creatieve expressie ontstaat ruimte voor persoonlijke ontwikkeling, reflectie en sociale verbinding. Voor alle jongeren opent cultuur de deur naar nieuwe perspectieven.

3. Gemeenten versterken in hun uitvoeringskracht

De echte verandering gebeurt lokaal. Daarom zetten we in op het toerusten van beleidsmedewerkers, cultuurcoaches en professionals met tools en vaardigheden om de te ontwikkelen werkwijze duurzaam toe te passen. Door te leren mét jongeren (niet óver hen) groeit het vermogen om cultuurparticipatie structureel in te bedden in beleid en praktijk.

4. Een lerend netwerk opbouwen dat inzicht deelt en doorgeeft

We bouwen aan een beweging – geen eenmalig project. Door te monitoren, te reflecteren en actief inzichten te delen, ontstaat een netwerk dat zichzelf versterkt. Zo maken we zichtbaar wat werkt, voor wie, en waarom. En zorgen we dat de opbrengsten van dit traject verder reiken dan de regio: naar andere gemeenten, sectoren en beleidsdomeinen.

De doelgroep

Vanuit datgene wat we willen bereiken met het project, ‘Het welzijn van jongeren verbeteren door middel van cultuurparticipatie’, is gekeken naar de jongeren uit de regio. Belangrijk daarbij is om te leren wat de jongeren beweegt; ‘Wat doet ze wat?’

Voor het project richten we ons op jongeren die woonachtig zijn in de regio. De doelgroep waar het project zich in de communicatie op richt is tussen de 12 en 21 jaar oud. Deze leeftijdsgrens is globaal en niet een uitsluitingsgrond voor deelname aan dit project. Ook jongeren die hier niet wonen, maar wel naar school gaan worden niet uitgesloten van de activiteiten.

Op basis van de interviews met de geraadpleegde organisaties en personen [Bijlage 2], zijn er drie hoofddoelgroepen te onderscheiden. Deze worden onderscheiden op basis van hun behoeften als het gaat om cultuurparticipatie en het effect dat cultuurparticipatie op hen kan hebben. Deze doelgroepen kunnen worden uitgewerkt in de vorm van persona's. Onderstaande afbeeldingen laten deze persona's zien. Een uitgebreide uitwerking van deze persona's is te vinden in Bijlage 3. In alle gemeenten komen deze doelgroepen voor en binnen dit project kunnen we onder andere van elkaar leren hoe we deze specifieke doelgroepen het beste kunnen bereiken en betrekken.

In de 2e pizzasessie hebben we delen van het project besproken met de jongeren. De persona Bart werd door de jongeren herkend, waarna de wens om Bart te betrekken groeide.

om Bart te bereiken: leuke dingen. uniek, een beetje spile

Persona Aisha: [12-18 jr]

JONGEREN BUITEN DE MAINSTREAM

ROL

Heeft soms moeite met zich een houding geven, onzekerheid.

QUOTE

'IK BEN ANDERS DAN DE REST'

BEHOEFTEN

- Ontmoeten van gelijkgestemden
- De activiteit maakt niet uit, zolang je het maar leuk vindt
- Veilig voelen in een groep = ontspanning
- Je schaamt je niet meer voor wat/wie je bent
- Ontdekt je eigen talent (verhoging van eigenwaarde)

Persona Bart: [12-18 jr]

JONGEREN IN / OM DORPSKERNEN & STADSWIJKEN

ROL

Onderdeel van de gemeenschap. Geboren en getogen in het gebied.

QUOTE

'ER IS HIER NIETS TE DOEN'

BEHOEFTEN

- Samen lol hebben
- Festivals/feest organiseren
- Alles mag
- Met vrienden samenzijn
- trots zijn op wat er samen gerealiseerd is

Persona Celia: [12-18 jr]

JONGEREN MET TALENT / DRIVE

ROL

Wil wat leren, zichzelf ontwikkelen en leuke dingen doen.

QUOTE

'IK WORD BEROEMD' of **'BLIJ MET WAT IK DOE'**

BEHOEFTEN (wij-gericht)

- Samen een eindproduct maken (zoals een show)
- Erbij horen en trots zijn

BEHOEFTEN (ik-gericht)

- Eigen ding kunnen maken (in groep)
- Ontdekken dat je niet alleen bezig bent

BEHOEFTEN

- In de buurt
- Professionele begeleiding
- Energie door samen te werken
- Gewaardeerd worden (groei van eigenwaarde)

DEEL III
PROJECTUITVOERING

De activiteiten binnen dit project zijn gericht op de ontwikkeling van een innovatieve aanpak om een procesinnovatie tot stand te brengen. Concreet hebben we het dan over een aanpak om jongeren te bereiken, co-creatie met jongeren te bewerkstelligen en alles wat hiervoor nodig is vast te leggen in een blauwdruk op maat per gemeente. De gemeenten kunnen op hun beurt met input van dit project hun beleid rondom cultuurparticipatie voor jongeren aanpassen. De betrokken gemeenten (uitvoering door beleidsmedewerkers en cultuurcoaches) kunnen binnen dit project (van elkaar) leren, kennis uitwisselen, maar ook samen nadenken over hoe bestaande uitdagingen opgelost kunnen worden.

De aanpak: een procesinnovatie

In dit project wordt een aanpak ontwikkeld; een procesinnovatie. Dit is een abstract begrip: want wat houdt deze aanpak nu precies in?
De aanpak kent vijf uitgangspunten, die ons helpen om het kader waarbinnen we werken te schetsen. Deze beschrijven we hieronder. Per uitgangspunt beschrijven we op welke manier dit praktisch toepasbaar kan worden gemaakt.

1. Gelijkwaardige samenwerking met jongeren;

Jongeren zijn mede-makers, geen doelgroep. Zij bepalen samen met professionals en culturele instellingen welke initiatieven er ontstaan en hoe deze worden uitgevoerd.

Praktische invulling:

- Co-creatie labs;
- Participatieve werkvormen zoals visual storytelling, design thinking sprints, world cafés.
- Creatieve projecten in kunstvormen die jongeren zelf kiezen, bijvoorbeeld community art, podcast, spoken word, film.
- Kennis en ervaring uit eerdere co-creatietrajecten (o.a. Facet en HQ6) worden ingebracht. [Bijlage 1]

2. Cultuur als middel voor persoonlijke en sociale ontwikkeling;

Cultuurparticipatie biedt ruimte voor expressie, verbinding, reflectie en herstel – en is dus preventief van grote waarde, vooral voor jongeren in kwetsbare posities.

Praktische invulling:

- Samenwerking met makers en professionals die ervaring hebben met jongeren en kwetsbare doelgroepen, zoals in het Meidenatelier in Hardenberg waar welzijnswerkers laagdrempelig aanwezig waren.
- Gemeenten werken domeinoverstijgend samen tussen cultuur, welzijn, sociaal domein en sport.
- Verhalen en expressies van jongeren vormen input voor beleid en praktijk – geen 'bijvangst'.
- Jongeren krijgen via een op te stellen toolkit – een soort persoonlijke ‘rugzak’ – handvatten aangereikt om met hun eigen uitdagingen om te gaan. Deze vaardigheden ontwikkelen ze doordat ze cultuur hebben kunnen inzetten als middel om stappen vooruit te zetten. Als jongeren iets ontdekken waarvan ze denken: “dit werkt, dit is van waarde”, geven ze dat op hun beurt weer door aan andere jongeren.
- Cultuurcoaches en welzijnswerkers krijgen handvatten vanuit een op te stellen toolkit om te leren om het gesprek te voeren met de jongeren. Zo’n gesprek gaat over mentale belasting, actuele (maatschappelijke) vraagstukken en de vraag ‘*wat doet je wat*?.

3. Lokaal verankerd, regionaal verbonden;

De uitvoering gebeurt deels lokaal, binnen de deelnemende gemeenten, maar gemeenten leren en werken samen.

Praktische invulling:

- Gemeente faciliteert de samenwerking van verschillende culturele instanties in de eigen gemeente;
- Aansluiten bij reeds bestaande en opbouwen van jongerencultuurvoorzieningen;
- Gemeenten wisselen cultuuraanbod en culturele instanties uit. Bijvoorbeeld door dansdocenten uit de ene gemeente ook te vragen om danslessen te verzorgen in een andere gemeente.
- Stuurgroep bestaande uit beleidsadviseurs van elke deelnemende gemeente, die volgens een vaste overlegstructuur afstemt over het project, de resultaten, “hoe nu verder” en leren van elkaar.
- Vormen van een regionaal netwerk waarin jongeren en professionals elkaar weten te vinden.

4. Lerende aanpak – experimenteren, reflecteren, bijsturen;

De aanpak wordt niet top-down ingevoerd, maar ontstaat al doende. Ruimte voor experiment en reflectie is essentieel.

Praktische invulling:

- Werken met design thinking: iteratief werken in fasen van verkennen, prototypen, testen en aanpassen.
- Feedbackloops in alle activiteiten, met input van jongeren én professionals.
- De verschillende toolkits[2] worden gevuld

[2] Gaandeweg het proces worden voor beleidsadviseurs, cultuurcoaches en jongeren eigen toolkits gevuld met relevante informatie en handvatten.

5. Duurzame verandering – van praktijk naar beleid

Wat werkt, moet blijven werken. De aanpak wordt duurzaam ingebed in beleid, organisatie en financiering van gemeenten.

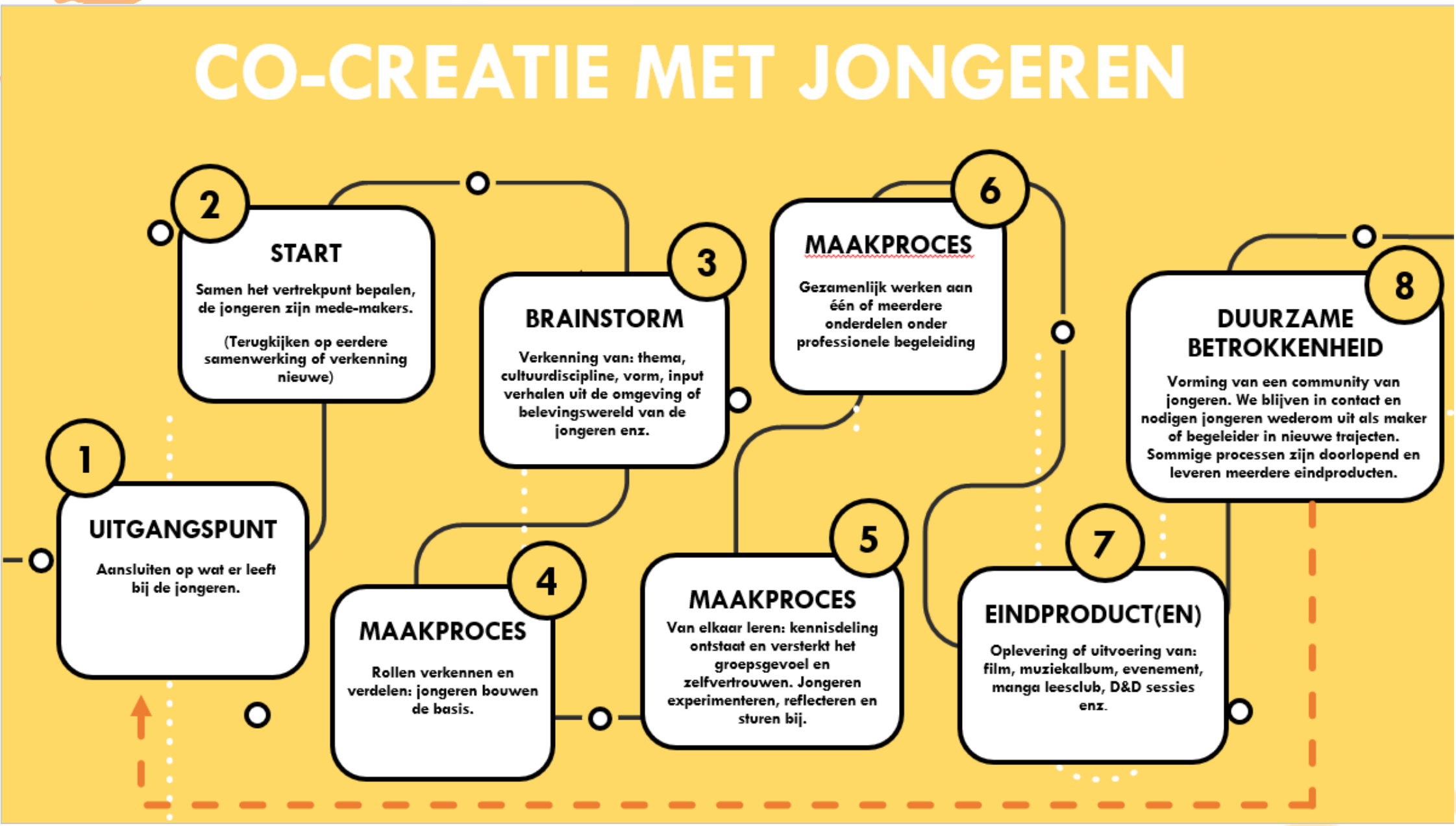
Praktische invulling:

- Opstellen implementatieplannen per gemeente (daadwerkelijke uitvoering van deze plannen valt buiten de scope van dit project).
- Inbedding van cultuur en jongerenparticipatie in huidige en nieuwe cultuurnota's.
- Wat is hiervoor nodig: positieve resultaten vanuit het WDJW-project, om gemeentelijke/provinciale besluitvormers te overtuigen van nut en noodzaak. En besluitvormers uitnodigen deel te nemen aan de activiteiten. Zodat men ZIET en ERVAART dat het werkt, in plaats van dit te lezen op papier in de vorm van een memo.

Samenvattend: de essentie van de procesinnovatie is dat we al doende leren: wat werkt, wat nodig is en wat jongeren zelf willen. De culturele initiatieven die hieruit voortkomen zijn voorlopers – prototypes – bedoeld om van te leren, niet als eindpunt. Wat blijft, is niet per se zo’n cultureel initiatief, maar de aanpak en de connectie. Een initiatief kan eindig zijn, maar een goed proces blijft bestaan omdat het ervoor zorgt dat wat we ontwikkelen herhaalbaar en duurzaam is. Door te investeren in hoe we samenwerken, creëren we een aanpak die ook na het project kan worden voortgezet en geborgd.

Een voorbeeld van hoe de co-creatie met jongeren ingevuld kan worden met inachtneming van de hierboven genoemde uitganspunten is in de afbeelding op de volgende pagina samengevat. Uiteraard is niet alles op voorhand te bedenken, want dan is de werkwijze co-creëren op voorhand al niet aan de orde.

CO-CREATIE MET JONGEREN

Projectopzet en -activiteiten

De uitgangspunten zoals hierboven beschreven, vormen de basis van hoe het project uitgevoerd gaat worden, met name het onderdeel procesinnovatie. Maar om alle hoofd- en subdoelstellingen te bereiken is meer nodig. De volgende activiteiten zijn onderverdeeld in drie categorieën en kort samengevat om het project overzichtelijk te houden:

1. **Ontwikkeling aanpak procesinnovatie:** Samen met de jongeren en professionals ontwikkelen we een praktische aanpak om cultuurparticipatie te versterken. Jongeren bepalen hierin actief mee wat er gebeurt.

Activiteiten:
- Communicatie met en benaderen en activeren van jongeren.
- Design-sprints en co-creatie labs met jongeren en professionals.
- Een culturele kaart van Drenthe maken van het culturele veld met maakplaatsen/fysieke plekken voor jongeren (bijlage 6).
- Ontwikkelen van een praktische toolkit met stappen, rollen en formats om samen beslissingen te nemen.
- Training van ±15 procesbegeleiders en cultuurcoaches.
- Regelmatige toetsingsmomenten om de aanpak te verbeteren.

2. **Uitvoering culturele activiteiten & doorontwikkeling:** In de vijf gemeenten voeren jongeren zelf de culturele activiteiten uit. Hierbij worden zij geholpen en ondersteund door de betrokken professionals. Dit biedt ruimte om te leren en de aanpak verder te testen en te verbeteren.

Activiteiten:
- Communicatie met en benaderen van jongeren binnen de specifieke doelgroepen o.a. via platform.
- Opstarten activiteiten in alle gemeenten, aangepast aan lokale situatie.
- Inrichten van veilige maak- en experimenteerruimtes.
- Periodieke overleg voor feedback en verbetering van de toolkit.
- Impactrapportage: verzamelen van deelnamecijfers en ervaringen van jongeren en professionals.

3. **Implementatie en borging:** de aanpak wordt gebruikt als input voor structureel beleid, organisatie en financiering van de vijf gemeenten.

Activiteiten
- Interviews met beleidsadviseurs en bestuurders.
- Lokale werksessies om de aanpak in te passen in bestaand beleid.
- Opstellen van gemeentelijke implementatieplannen met rollen en middelen.
- Coaching en kennisdeling tussen gemeenten; onderzocht wordt of dit door een specialist in community art kan worden uitgevoerd, zoals de Peergroup.

Overkoepelend wordt het projectmanagement uitgevoerd door Facet en zal de ontwikkeling en uitvoering van een communicatiestrategie bijdragen aan bovenstaande onderdelen.

Resultaat activiteiten

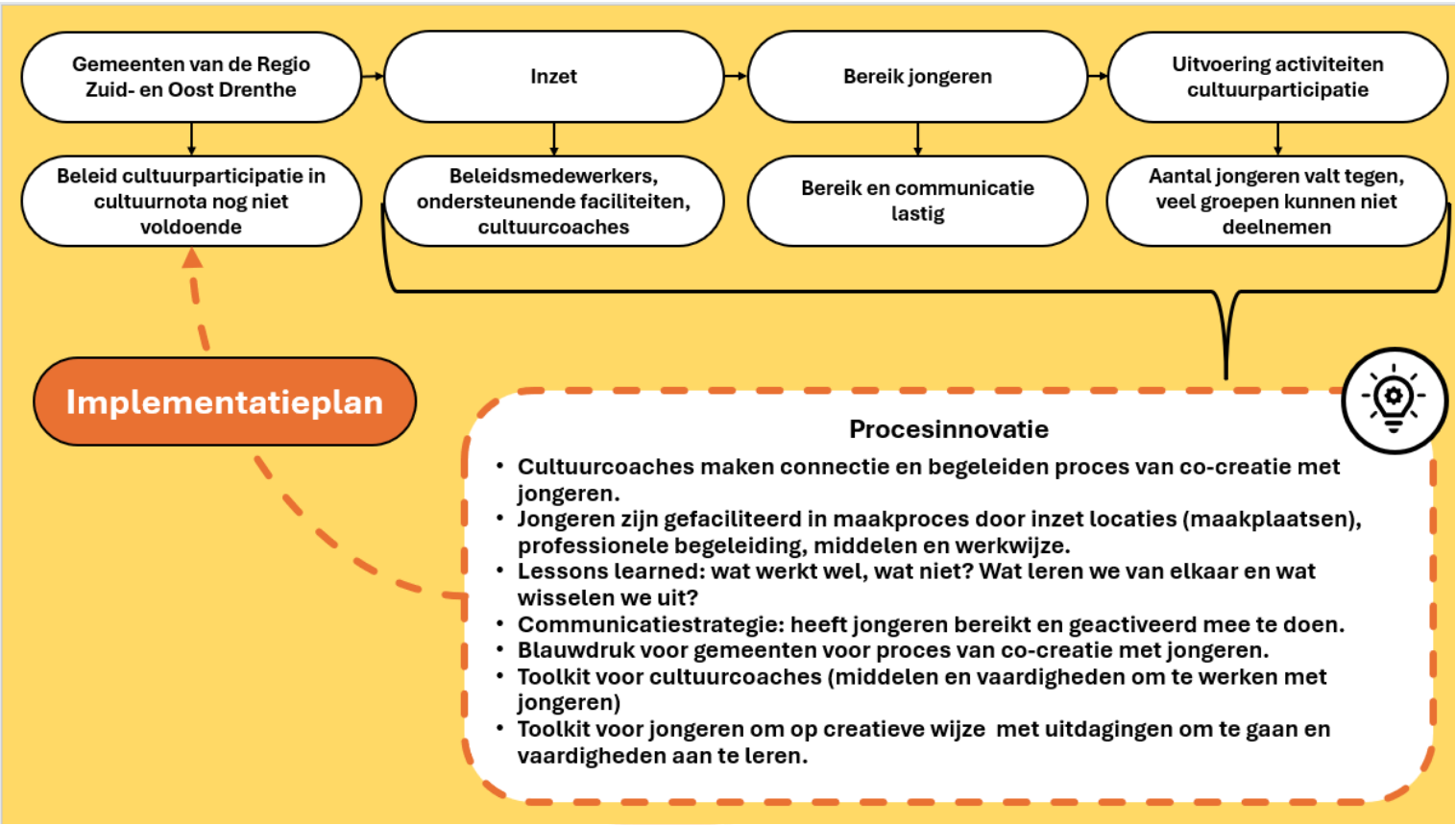
De activiteiten in de verschillende categorieën moeten leiden tot een aantal mooie projectresultaten en inzichten gedurende de looptijd van het project. In de volgende tabel zijn deze in kaart gebracht.

Opmerking: Naast de kennis en vaardigheden die beleidsadviseurs bezitten, vraag het kunnen co-creëren nieuwe inzichten en deels andere vaardigheden. In dit projectplan is opgenomen dat ook hiervoor ruimte voor wordt geboden.

Projectresultaten

Ontwikkeling aanpak procesinnovatie	• Blauwdruk “Wat doet je wat – Procesinnovatie” met aanpak en handvatten. • Getraind netwerk van begeleiders en cultuurcoaches die lokaal aan de slag kunnen en hun kennis kunnen overdragen.
Uitvoering culturele activiteiten & doorontwikkeling	• Culturele activiteiten en jongeren-cultuurvoorzieningen in vijf gemeenten. • Geüpdatete toolkit voor cultuurcoaches en gemeenten. • Inzicht in mate van betrokkenheid per gemeente (eenmalig, tijdelijk, structureel). • Impactrapportage met ervaringen van jongeren incl. deelnemersaantallen.
Implementatie en borging	• Toolkit en implementatieplannen voor structurele borging (gereed eind 2027). • Betrokkenheid van colleges en raden met besluitvorming over structurele inbedding. • Eindrapport met lessons learned en afspraken voor continuering van het netwerk.
Communicatiestrategie	• Communicatiestrategie en contentkalender, mede ontwikkeld door jongeren. • Online en offline kanalen die jongeren activeren en beleidsmakers verbinden. • Twee regionale netwerkbijeenkomsten per jaar voor kennisdeling en draagvlak. • Regionaal netwerk waarin jongeren en professionals elkaar weten te vinden, ook buiten het culturele domein. • Meer zichtbaarheid van jongeren en hun initiatieven in de regio.

Onderstaande afbeelding is een schematische weergave van het project.

Toelichting:

Gemeenten hebben het cultuurbeleid geformuleerd en zetten beleidsmedewerkers, faciliteiten (gesubsidieerde instellingen) en cultuurcoaches in om jongeren te bereiken en zorg te dragen voor cultuurparticipatie.

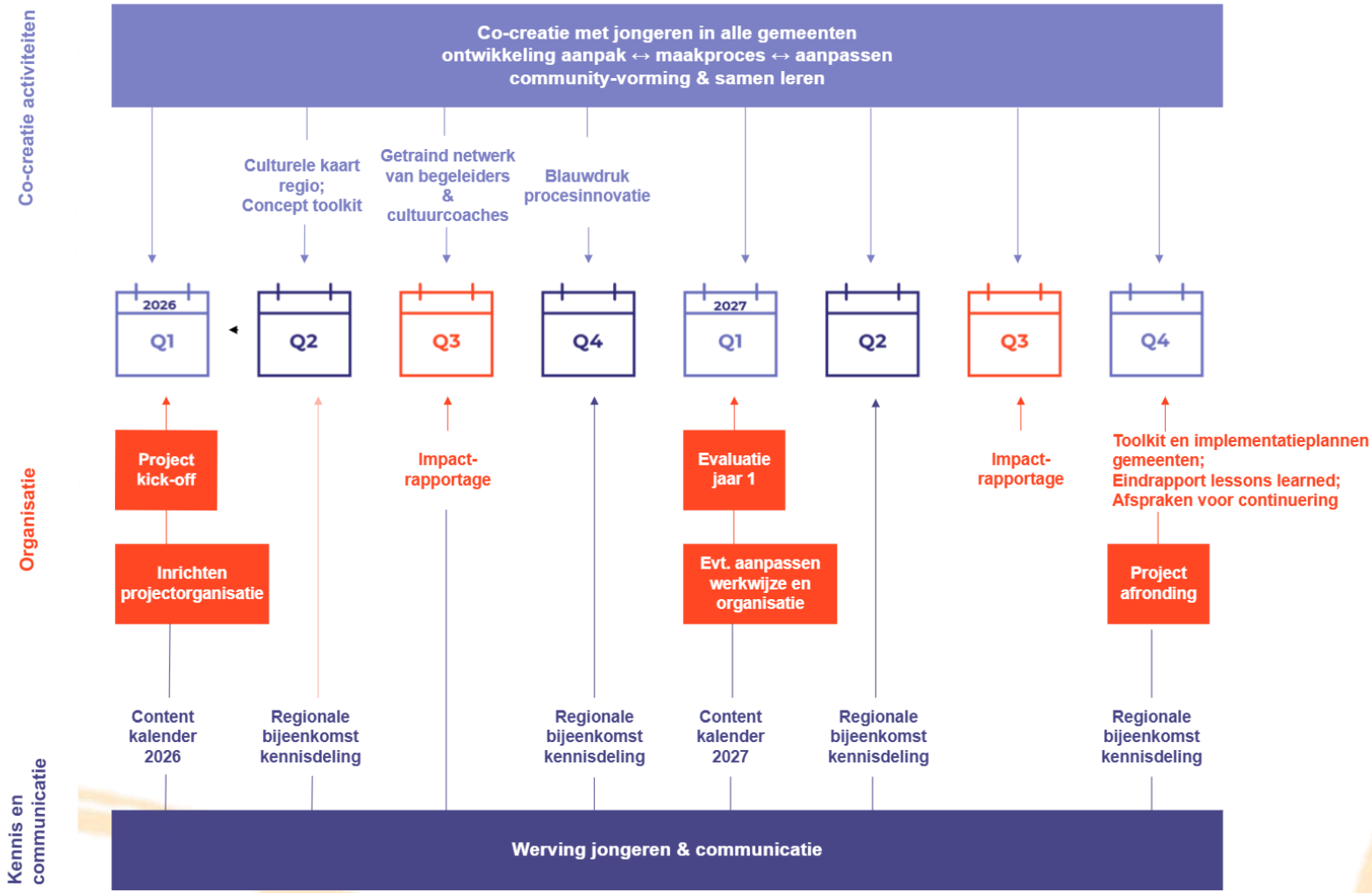
De manier waarop dit nu gebeurt, heeft niet het gewenste resultaat in het bereik en cultuurparticipatie. Daarom is procesinnovatie en delen van kennis nodig. Na afloop van het project kan deze procesinnovatie leiden tot nieuwe input voor cultuurbeleid in de vorm van een implementatieplan om er voor te zorgen dat de inzet, het bereik en de uitvoering beter op elkaar afgestemd en te realiseren zijn.

Lerende organisatie

Op basis van de verkregen signalen uit de monitoring wordt ieder half jaar in overleg met de stuurgroep besloten of de resultaten vereisen dat de aanpak wordt bijgesteld. Daarnaast worden ervaringen uit de verschillende gemeenten met elkaar gedeeld. Dit kan fysiek, bijvoorbeeld door aanwezig te zijn bij overleggen van samenwerkende groepen, zoals beleidsmedewerkers cultuur, Welzijn Drenthe, e.d., tijdens kennisdelingsbijeenkomsten die worden georganiseerd of door het verstrekken van nieuwsbulletins op de website of via mailberichten.

Projectplanning

Het project start op 1 januari 2026. Het project duurt 24 maanden en eindigt dus op 31 december 2027. In onderstaande afbeelding staat de planning van de activiteiten (gekleurde blokken) en een aantal mijlpalen (gekleurde tekst).

ONDERBOUWING OPGAVEN EN SUB-OPGAVEN

In dit hoofdstuk wordt de link gelegd tussen de doelen van het project en de doelen en opgaven van Regio Deal Zuid- en Oost- Drenthe II.

Hoofddoel 1. De brede welvaart van inwoners in de regio nu en in de toekomst substantieel en duurzaam vergroten.

Een sterke cultuursector helpt bij het creëren van een gezonde en opbouwende leef- en leeromgeving voor jongeren in onze regio. Voor jongeren in ons gebied is er weinig aanbod op het gebied van cultuurparticipatie en dit project vergroot het aanbod (afgestemd op de wensen van de jongeren). Het project draagt daarmee bij aan een zinvolle tijdsbesteding, het ontwikkelen van nieuwe vaardigheden, het leggen van nieuwe sociale contacten, het ontwikkelen van stevige persoonlijkheden (ontwikkeling eigenwaarde), het ontwikkelen van talenten, het versterken van de culturele infrastructuur, het leggen van de basis voor de talenten van de cultuursector van de toekomst. Zo draagt WDJW bij aan het houdbaar verhogen van de brede welvaart van de regio. Waarmee de regio aantrekkelijker wordt om te wonen, werken en recreëren.

Hoofddoel 2. Samenwerking binnen de regio Zuid- en Oost- Drenthe versterken en borgen.

In dit project bundelen de 5 gemeenten in de regio hun krachten. De beleidsmedewerkers van de gemeenten vormen de stuurgroep van het project. De kennis over wat wel en niet werkt op het gebied van jeugdcultuurparticipatie wordt gedeeld. De beleidsmedewerker van de provincie kan hierin adviseren.

Belangrijker nog: de leefwereld van jongeren stopt niet bij de gemeentegrens. In hun opleiding, werk en vrije tijd bewegen zij zich door de hele regio. Door als gemeenten samen te werken, laten we jongeren zien dat de regio veel meer te bieden heeft dan alleen hun directe omgeving. Dat versterkt de regio én geeft jongeren het vertrouwen dat ze hier kunnen wonen, werken en leven.

Nu is de blik van veel jongeren nog beperkt tot school en thuis. Terwijl het midden- en kleinbedrijf en culturele mogelijkheden verspreid zijn over de hele regio. Het is belangrijk dat jongeren weten wat er verder te vinden is, zodat hun horizon breder wordt en zij als toekomstige werknemers en makers meer kansen zien.

Daarom zetten we in op uitwisseling. Het netwerk van cultuuraanbieders, vakdocenten van elke gemeente samengevoegd en beschikbaar gemaakt voor iedereen die samen met jongeren initiatieven o.g.v. jeugdcultuurparticipatie wil gaan ontwikkelen. Bijvoorbeeld een dansdocent uit Coevorden die ook elders lesgeeft, of een dansbattle waarvoor jongeren lokaal oefenen, maar die op een andere plek wordt gehouden. Of jongeren uit Emmen die naar Hoogeveen gaan om hun film te vertonen tijdens een zelf geïnitieerd festival. Zo verbinden we kleinschalige, lokale activiteiten met grotere initiatieven over gemeentegrenzen heen.

We maken bovendien een overzicht van maakplaatsen/fysieke (creatieve) plekken in de regio. Zo kan een vraag uit Hardenberg naar een spoken word-artiest eenvoudig worden gekoppeld aan iemand uit een andere gemeente. Het maakt samenwerking vanzelfsprekend en zorgt ervoor dat jongeren en culturele aanbieders elkaar makkelijk vinden, waar ze ook in de regio zitten. We onderzoeken de mogelijkheid om dit platform Drenthe-breed op te zetten. Al eerder zijn hier door de culturele instellingen in Drenthe gesprekken over geweest, waarbij Kunst en Cultuur Drenthe kartrekker kan zijn.

Thema 1. Samen met Inwoners

Het project gaat uit van de initiatieven voor cultuurparticipatie aangedragen en uitgevoerd door de jongeren onder begeleiding van professionals. Dat is per definitie samen met (jeugdige) inwoners. Het draagvlak van de doelgroep voor het project is aangetoond door de co-creatie pilots die de afgelopen tijd in de gemeentes zijn of worden uitgevoerd. Hieruit blijkt dat jongeren mee doen én initiëren. Ook zijn jongeren betrokken bij de vormgeving van dit plan tijdens inhoudelijke pizzasessies. Dit plan is dus vormgegeven en zal uitgevoerd worden sámen met de inwoners.

Opgaven

1. Het creëren van kansengelijkheid

Met dit project dragen we bij aan het creëren van een gezonde en opbouwende leef- en leeromgeving voor de jongeren in onze regio door middel van professioneel cultuurparticipatie projecten. Het welbevinden van jongeren is een randvoorwaarde voor een goede ontwikkeling & leervermogen. Cultuurparticipatie draagt daaraan bij, zoals omschreven in hoofdstuk 1.

2. Vitale en zorgzame regio worden

Cultuur verbindt, doordat je andere perspectieven ziet of je moet inleven in de wereld van de ander. Het vermindert de polarisatie in de samenleving. Daarnaast kan cultuurparticipatie ook helend werken. Voorbeelden daarvan zijn de community art projecten van Garage TDI, maar ook de aanpak van Zorglandgoed Mirre.

3. De economie toekomstbestendiger en veerkrachtiger maken

Het project vergroot de leefwereld van de jongeren. Ze ontdekken nieuwe werelden en ook nieuwe carrièremogelijkheden. Daarbij kan men denken aan de creatieve beroepen zoals auteur, illustrator of muzikant, maar ook aanverwante beroepen zoals geluids- of lichttechnicus, conservator, directeur van een poppodium, theater of bibliotheek.
Op dit moment is de culturele infrastructuur in de regio minder sterk ontwikkeld dan elders. Dit is o.a. veroorzaakt doordat rijksoverheidsgelden veelal in andere delen van het land worden uitgegeven en de regio geen kunstvakopleidingen heeft (Bron: Adviesrapport Rli, ROB en RVS Elke regio telt!).

Er is dus voldoende ruimte voor groei van de sector. Door jongeren te enthousiasmeren cultureel actief te zijn en ze hiervoor op te leiden, creëer je extra werkgelegenheid en economische spin-off. Het leert jongeren creatief te kijken naar mogelijkheden, omdat ze de vaardigheid aanleren om uitdagingen vanuit meerdere hoeken te kunnen bekijken. Dit vergroot ook hun kansen op de arbeidsmarkt in het algemeen.

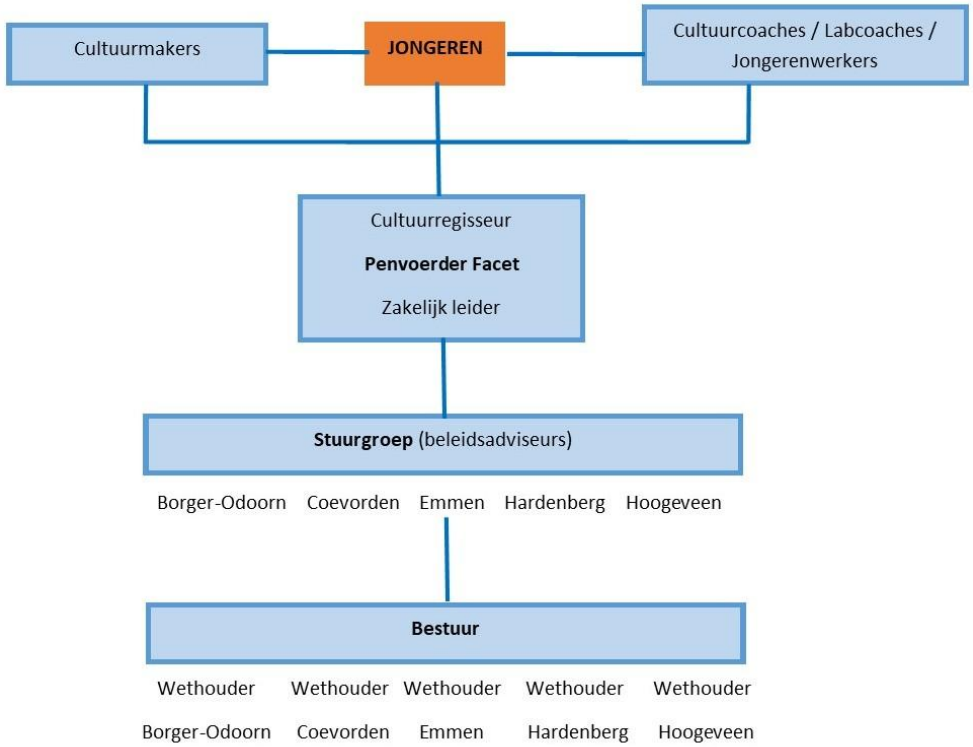
Het project laat jongeren kennismaken met die cultuursector en zorgt op die manier voor de medewerkers en talenten van morgen. Daarnaast faciliteert het project uitwisseling van culturele instellingen, professionals en andere resources over de eigen gemeentegrenzen heen. Dit betekent meer werk voor de betreffende partijen en daarmee een economische impuls aan de regio als geheel.

4. Aantrekkelijke regio zijn

Een levendig cultureel leven in de regio zorgt voor het vasthouden van jongeren in de omgeving. Daarnaast dragen de uitingsvormen van de cultuurprojecten, denk aan film, exposities, optredens, kunstmarkten, etc. bij aan de aantrekkelijkheid van de omgeving voor zowel de eigen bevolking als toeristen.

ORGANISATIESTRUCTUUR

De organisatie van WDJW ziet er als volgt uit:

Om de uitvoering van *Wat doet je wat* in goede banen te leiden, is een simpele projectstructuur opgezet. Het project wordt vormgegeven in een nauwe samenwerking tussen gemeenten, cultuurcoaches, Facet en andere betrokken partners. Ieder heeft daarin een eigen rol, verantwoordelijkheid en expertise.

Bestuur

Het bestuur van het project bestaat uit de wethouders van de vijf deelnemende gemeenten. Zij zorgen voor de politiek-bestuurlijke verankering van het project en toetsen of de projectdoelen goed aansluiten bij het lokale beleid. Daarnaast beslissen zij – op basis van de resultaten en opbrengsten – over een mogelijke regionale opschaling en structurele inbedding. Het bestuur wordt ten minste tweemaal per jaar geïnformeerd. Begin 2027 volgt een eerstejaarsevaluatie.

Stuurgroep

De dagelijkse strategische aansturing ligt bij de stuurgroep, waarin beleidsadviseurs van de vijf gemeenten en vertegenwoordigers van penvoerder Facet zitten. De stuurgroep bewaakt de voortgang en resultaten, zorgt voor verbinding met lokaal beleid en is de schakel naar andere relevante beleidsdomeinen, zoals jeugd, participatie of welzijn. De stuurgroep overlegt eens per acht weken of zoveel vaker als gewenst.

Cultuurcoaches/ labcoaches/ jongerenwerkers

Vanuit iedere gemeente is minimaal één cultuurcoach actief, die de verbindende rol speelt tussen jongeren, gemeente en het lokale culturele veld. Samen met andere cultuurcoaches, labcoaches en jongerenwerkers vormen zij een netwerk dat jongeren begeleidt bij het opzetten van initiatieven. En dragen zij bij aan de ontwikkeling van de werkwijze en signaleren wat lokaal leeft en nodig is. Dit netwerk omvat de ‘ogen en oren’ van het project op lokaal niveau. Om kennis en ervaring uit te wisselen komt het netwerk iedere vier tot zes weken bij elkaar, onder leiding van de cultuurregisseur.

Penvoerder: Facet

Facet heeft ruime ervaring met jongeren en cultuurparticipatie in de regio en is daarnaast penvoerder van het project. Binnen Facet worden twee centrale rollen belegd: de cultuurregisseur en de zakelijk leider. Zij stemmen wekelijks af over de voortgang van het project.

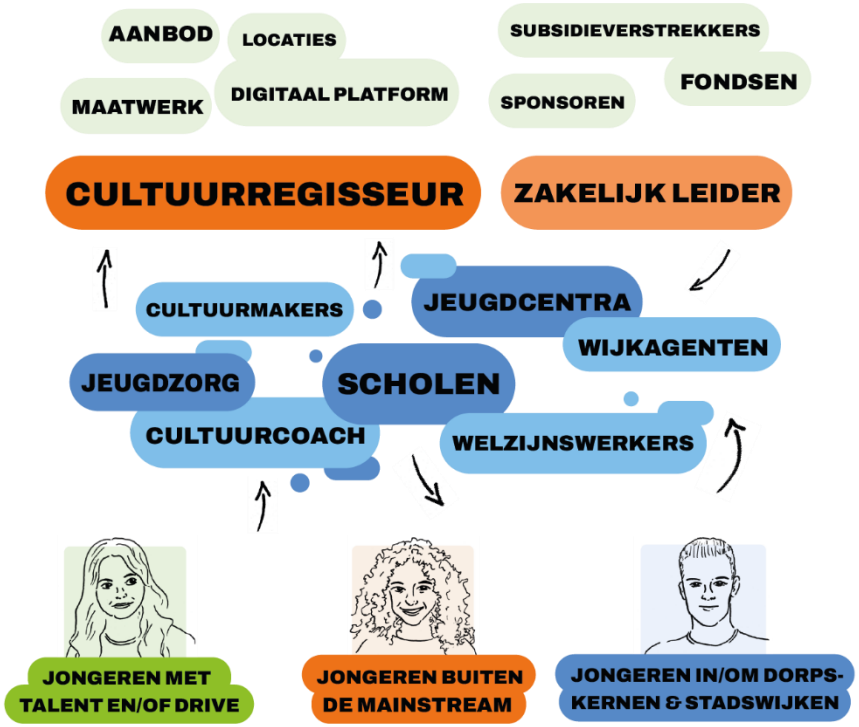
De cultuurregisseur is het aanspreekpunt voor uitvoerende professionals die met jongeren werken. Hij of zij koppelt vragen van jongeren – zoals aangedragen via cultuurcoaches of andere professionals – aan concrete mogelijkheden in het culturele veld. De cultuurregisseur beschikt over een breed netwerk van aanbieders, makers en podia in de regio en ondersteunt bij het vormgeven van maatwerktrajecten. Ook beheert de cultuurregisseur het uitvoeringsbudget voor jongereninitiatieven, stemt dit af met de zakelijk leider en stimuleert samenwerking tussen gemeenten, scholen en culturele hubs.

De zakelijk leider is verantwoordelijk voor de organisatie en beheersing van het totale project. Dit omvat onder andere het bewaken van planning en budget, het opstellen van rapportages en het voeren van het penvoerderschap richting externen. De zakelijk leider onderzoekt bovendien waar nodig aanvullende financieringsmogelijkheden, om initiatieven vanuit de jongeren te kunnen financieren.

Samenvattend zal de zakelijk leider op de volgende onderdelen de regie voeren:

- Procesmanagement en administratie
- Communicatie en stakeholdermanagement
- Ontwikkeling aanpak procesinnovatie
- Uitvoering, testen & doorontwikkeling
- Implementatie & borging bij gemeenten

Deze projectgovernance geeft aan hoe het project (bestuurlijk) georganiseerd wordt en wie wat doet en waar verantwoordelijk voor is. Het is goed om te benadrukken dat elk cultureel initiatief begint bij de jongeren zelf. Deze initiatieven en vragen worden via de volwassenen in de omgeving van de jongeren richting de cultuurregisseur en zakelijk leider gebracht voor follow-up. Zie onderstaande afbeelding.

INKOMSTEN & UITGAVEN

Zoals hiervoor vermeld wordt Facet de uitvoerder/penvoerder van het project op verzoek van de betrokken gemeenten. In het project worden een cultuurregisseur en een zakelijk leider aangetrokken. De zakelijk leider is verantwoordelijk voor het toezicht op de uitgaven van de beschikbare middelen en legt hierover periodiek verantwoording af aan de stuurgroep.

Zij/hij kan ook ondersteunen bij het werven van aanvullende fondsen om zoveel mogelijk cultuurprojecten uit te kunnen voeren binnen de Regio Deal periode. De zakelijk leider gaat gedurende de Regio Deal periode onderzoeken hoe en in welke vorm het programma op eigen benen kan staan en operationeel kan blijven na afloop van de projectperiode.

Gemeenten dragen allen bij aan de centrale organisatie en aan een deel voor het opzetten van cultuurprojecten met en voor jongeren. Dit gebeurt deels in cofinanciering en deels uit verleende subsidies.

De penvoerder werkt nauw samen met de beleidsmedewerkers, cultuurcoaches en welzijnswerkers binnen de gemeenten. Doordat het project aansluit bij de cultuurvisies van de deelnemende gemeenten en zij hiervoor ruimte hebben opgenomen in hun planning, raakt het project goed verankerd binnen de regio. Daarnaast zorgt de cultuurregisseur, als spin in het web, voor het delen van ervaringen en netwerk door de hele regio.

Begroting

UITGAVEN	**totaal**	**jaar 1**	**jaar 2**
Organisatie & loonkosten	€ 120.000,00	€ 60.000,00	€ 60.000,00
Programmering	€ 936.000,00	€ 468.000,00	€ 468.000,00
Inzet cultuurcoach + beleidsambtenaren gemeenten	€ 325.000,00	€ 162.500,00	€ 162.500,00
Kennis, marketing & communicatie	€ 44.000,00	€ 24.000,00	€ 20.000,00
Overige kosten	€ 55.000,00	€ 27.500,00	€ 27.500,00
TOTAAL	**€ 1.480.000,00**	**€ 742.000,00**	**€ 738.000,00**

INKOMSTEN	**totaal**	**jaar 1**	**jaar 2**
Regiodeal (subsidie 78%)	**€ 1.155.000,00**	€ 579.500,00	€ 575.500,00
Gemeenten	€ 325.000,00	€ 162.500,00	€ 162.500,00
	€ 1.480.000,00	**€ 742.000,00**	**€ 738.000,00**

In bovenstaande tabel lijken de kosten voor marketing & communicatie relatief hoog, zeker als je wilt dat de initiatieven voor projecten van de jongeren zelf komen (bottom-up). In dit budget is rekening gehouden met het opzetten van een digitaal platform. Het digitale platform (website met socials + nieuwsbriefmodule) met daarin het reguliere aanbod van workshops, etc. opgenomen, maar ook de data waarop bijvoorbeeld de jamsessie of theatershow zijn. Als vanuit het project kan worden aangesloten bij een bestaande formule, dan kan er waarschijnlijk worden bespaard op dit budget en worden deze middelen toegevoegd aan het programmeringsbudget.

Het programmeringsbudget is het budget om culturele initiatieven die vanuit de jongeren komen te faciliteren en te organiseren. Dit budget is verdeeld over de gemeenten. In elke gemeente speelt een eigen problematiek en dynamiek. In het stedelijk gebied komen veel meer jongeren samen uit de hele regio, in het landelijk gebied moet vaker iets georganiseerd worden voor een kleinere groep wat de kosten verhoogt. De deelnemende gemeenten hebben hiervoor de volgende verdeelsleutel bedacht. Het jaarlijks programmeringsbudget wordt gedeeld door twee. De helft wordt gelijk verdeeld over elke gemeente (€ 468.000/2= € 234.000 per jaar). Dat is per gemeente € 46.800. De tweede helft van het budget wordt verdeeld per gemeente op basis van de verdeling van het aantal ingezetene jongeren in het gebied. De percentages zijn terug te lezen in onderstaande tabel achter de plaatsnaam.

Financiering

Voor de dekking van de uitgaven wordt een bijdrage gevraagd aan de Regio Deal van 78% van de projectkosten, dit komt neer op een bedrag van € 1.155.000. De overige 22% wordt verkregen door de inzet van de gemeenten ten behoeve van het project. Daarbij is rekening gehouden met een basisinzet per gemeente en de verdeling van het aantal jongeren in de gemeente.

De basisinzet moet door iedere gemeente worden geleverd, denk aan het deelnemen aan de stuurgroep door de beleidsmedewerker Cultuur, maar ook aan de basisinzet voor de cultuurcoach. Hiervoor is 5 uren per week (€ 75,- per uur en 42 werkweken per jaar) berekend. Daarboven komt een verdeling van uren op basis van het aantal jongeren dat er in een gemeente woont.

Voor bijvoorbeeld Emmen is dat 8,5 uren per werkweek. Deze tijd zal door cultuurcoaches in het gebied worden besteed om jongeren te enthousiasmeren en goede initiatieven te helpen ontwikkelen. Voor Hardenberg is dat 6,5 uren, voor Hoogeveen is dat 5 uren, voor Coevorden 3 uren en voor Borger-Odoorn is 2,5 uren. De gemeenten dragen in dezelfde percentages bij aan het project zoals de programmeringsbudgetten over de gemeenten worden verdeeld.

VERDELING PER GEMEENTE		Budget naar rato (percentage over 50% van budget)	Garantie (gelijke verdeling van 50% budget)	Beschikbaar programmeer budget	
				jaar 1	jaar 2
Emmen	33%	€ 77.220,00	€ 46.800,00	€ 124.020,00	€ 124.020,00
Hardenberg	25%	€ 58.500,00	€ 46.800,00	€ 105.300,00	€ 105.300,00
Hoogeveen	20%	€ 46.800,00	€ 46.800,00	€ 93.600,00	€ 93.600,00
Coevorden	12%	€ 28.080,00	€ 46.800,00	€ 74.880,00	€ 74.880,00
Borger-Odoorn	10%	€ 23.400,00	€ 46.800,00	€ 70.200,00	€ 70.200,00
TOTAAL		**€ 234.000,00**	**€ 234.000,00**	**€ 468.000,00**	**€ 468.000,00**

Financiële verantwoording

Het project maakt onderscheid in overheadkosten en projectkosten. Deze projectkosten zijn verdeeld over de verschillende gemeenten. Ieder half jaar zal een overzicht worden verstrekt aan de stuurgroep van de gemeenten, met het bestede budget in overhead en daarnaast het bestede, gereserveerde en/of beschikbare budget op het gebied van de projectkosten. Naast de bijdragen vanuit de Regio Deal kan de organisatie per cultureel initiatief ook bij andere fondsen en partijen aanvullende financiering/sponsoring aanvragen. Ieder half jaar zal de stuurgroep worden geïnformeerd over de gedane aanvragen en de status van deze aanvragen.

Pilotproject: Kleur het Veen. Beschilderd elektriciteitshuisje aan de Jasmijnstraat in Nieuw-Buinen.

BORGING EN CONTINUÏTEIT VAN HET PROJECT

Wat betreft de borging en continuïteit van het project maken we een onderscheid tussen het kunnen blijven uitvoeren van de ontwikkelde aanpak en het organiseren van de culturele initiatieven.

Borging van de aanpak

Het project *Wat doet je wat* is vanaf de start opgezet als een duurzame procesinnovatie: niet gericht op éénmalige activiteiten, maar op het ontwikkelen van een aanpak die structureel ingezet kan worden binnen het lokale jeugd- en cultuurbeleid. De aanpak die samen met jongeren en professionals wordt ontwikkeld, is herhaalbaar, flexibel toepasbaar en bedoeld om verankerd te worden in de bestaande infrastructuur van gemeenten, culturele instellingen en partners in het sociaal domein.

Beleidsadviseurs van de vijf gemeenten zetten zich in voor structurele borging, mits het project concrete en succesvolle resultaten laat zien. Zij zien het project als een hefboom om bestaande cultuurnota's te versterken, nieuwe beleidslijnen vorm te geven of jongerenparticipatie breder te implementeren. De beleidsintentie is er al – het project levert de aanpak en praktijkvoorbeelden om dit ook daadwerkelijk mogelijk te maken.

Borging krijgt vorm op drie niveaus:

1. Een overdraagbare aanpak
   De blauwdruk en toolkit die worden opgeleverd, zorgen voor overdraagbare handvatten waarmee professionals binnen gemeenten en cultuurcoaches zelfstandig verder kunnen. De aanpak is niet persoonsafhankelijk en wordt gedurende het project getest en aangepast in verschillende contexten.

2. Beleidsmatige verankering
   Verschillende gemeenten hebben aangegeven bij positieve resultaten bereid te zijn om de aanpak op te nemen in cultuurnota's en begrotingen. Enkele gemeenten (zoals Emmen) hebben dit al expliciet opgenomen in hun huidige nota. Gemeenten willen jongerenparticipatie structureel verbinden aan preventie, cultuur en welzijn.
3. Professionele inbedding
   Via het trainen van cultuurcoaches, beleidsadviseurs en andere betrokkenen wordt de aanpak lokaal ingebed. Het is wenselijk ook te zorgen voor een blijvende financiering van de rol van cultuurregisseur. Hiervoor zal duurzame financiering voor gevonden moeten worden.

Voorwaarden voor succes op lange termijn:

- Zichtbare impact op jongeren en lokale samenwerking;
- Heldere governance en taakverdeling tussen betrokken partijen;
- Politiek draagvlak en bestuurlijke betrokkenheid;
- Voldoende capaciteit (mensen, tijd en middelen) bij gemeenten;
- Een levend netwerk tussen gemeenten, waarin kennis en ervaring blijvend wordt gedeeld;
- Domeinoverstijgend werken.

Het project is dusdanig opgezet dat het deze voorwaarden zoveel mogelijk accommodeert. Zo wordt impact gemeten en zichtbaar gemaakt, wordt samengewerkt op basis van een heldere rol- en taakverdeling, en wordt geïnvesteerd in een lerend netwerk van partijen. Het bestuur en de stuurgroep zetten zich in voor het behoud van politiek draagvlak en bestuurlijke betrokkenheid en het regelen van capaciteit bij de gemeenten. Maar dit is voor een groot deel ook afhankelijk van bijvoorbeeld de samenstelling van de gemeenteraad en het college van B&W.

Domeinoverstijgend werken is een belangrijke grondslag voor borging. Cultuur, welzijn, sport, onderwijs en sociaal domein hebben ieder belang bij een aanpak die jongeren ondersteunt in hun ontwikkeling. Duurzame financiering van de aanpak kan goed wanneer het niet alleen vanuit cultuur wordt gefinancierd, maar ook vanuit sociaal domein, onderwijs en liefst ook partners vanuit de jeugdhulp. Die laatste hebben lange wachtlijsten en zijn erbij gebaat dat door cultuurparticipatie jongeren op een andere wijze – preventief en op een 'lichtere manier' – zich kunnen ontwikkelen. Langetermijn samenwerkingspartners kunnen zijn: de Toegang (in Emmen), maar bijvoorbeeld ook Accare of Zilveren Kruis. Het is de rol van de beleidsadviseurs in de stuurgroep om binnen hun eigen gemeente de collega's van de andere domeinen en praktijkpartners hierover te benaderen.

Financiering van specifieke culturele initiatieven

Het kunnen aanbieden van cultuurparticipatie is altijd afhankelijk van de inzet van overheid. Laagdrempelige cultuurparticipatie kan niet zonder impulsen van overheden, fondsen en andere weldoeners. Bijdragen vragen van deelnemers zou de doelgroep die er wellicht het meeste baat bij heeft uitsluiten. Het is een illusie om hier te beschrijven dat het project en de nieuwe culturele initiatieven die het faciliteert, op den duur een geheel eigen financieringsstructuur kan opzetten. De zakelijk leider van het project *Wat doet je wat* zal zich dan ook inzetten om fondsen te werven voor dit project. De uitkomsten van de impactonderzoeken, waaronder de waardering van jongeren, is daarbij waardevol om aan te tonen wat '*Wat doet je wat*' met onze jongeren doet.

WAT
DOET
JE
WAT?